

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مؤسسه تایپ مهران

کلیه خدمات تایپ، تکثیر، صحافی و طلاکوب این پایان نامه توسط مؤسسه تایپ مهران انجام شده است.
خیابان انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - (بالای شرکت کتابهای جیبی) - شماره ۱۴۶۲ - طبقه

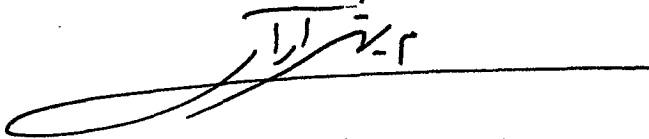
دوم - تلفن ۶۴۶۱۷۸۳

بسم الله الرحمن الرحيم
دا نشگاه تربیت معلم
دا نشکده علوم تربیتی

این پژوهش برای دریافت دانشنامه کارشناسی ارشد
برنامه ریزی درسی توسط آقای کورش فتحی و اجارگاه
انجام یافته و در جلسه مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۴ کمیته پایان
نامه ها پس از دفاع مورد قبول واقع شده است

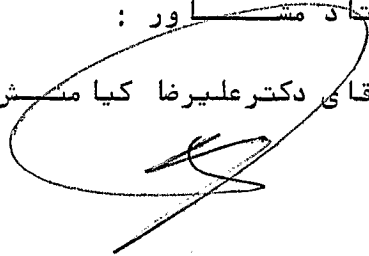
استاد راهنما :

خانم دکتر مهراناز شهرآرای

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر علیرضا کیا منش

۲۵۲

۱۷۱۹۳

تقدیم بہ :

پدرم ، اولین معلم ، همان کہ درس پشتکار و
استواری ام آموخت .
مادرم ، اولین مربی ام ، همان کہ درس عشق
و امیدم آموخت .
برادرم ، کیا نوش ، همان کہ درس صفا و
صمیمیتم آموخت .

تقدیر و تشکر

بر خود لازم میدانم از:

خانم دکتر مهرنا زشهرآرای بخا طرزحماتی که در راه تدوین این رساله و راهنمایی اینجانب متقبل شده اند، خصوصا " بخا طربرخورد صمیمانه اشان تشکر نمایم .

جناب آقای دکتر علیرضا کیا منش بخا طرزحماتی که در هدایت اینجانب و بررسی دقیق مراحل مختلف تدوین این رساله بعنوان استادمشاو و رمتحمل شده اند تشکر نمایم .

همسر مبه خا طرگذشت و فداکاری که در هنگام تدوین این رساله از خود نشان داده اند و نیز همکاری بی شائبه اشان تشکر نمایم .

آقایان یحیی قائدی و محمود جعفری بخا طر همکاری صمیمانه اشان تشکر نمایم .

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان :

ارزشیابی شیوه‌نامه محتوای کتب علوم تجربی دوره ابتدایی (پایه‌های
دوم تا پنجم) سال تحصیلی ۱۳۷۱-۷۲ با استفاده از روش "ویلیام رومی"

استاد راهنما : خانم دکتر مهرانا زشهرآرای

استاد مشاور : دکتر علیرضا کیا منش

محقق : کورش فتحی و ا جا رگانه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف	فهرست مطالب
د	فهرست جدا ول
ز	فهرست نمودارها
ز	چکیده
	فصل اول : طرح تحقیق :
۱	- مقدمه و تاریخچه مختصری از موضوع
۱۳	- بیان مسئله
۱۵	- اهداف تحقیق
۱۶	- روش انجام تحقیق
۱۶	- جامعه و نمونه آماری
۱۷	- روش تجزیه و تحلیل داده ها
۱۷	- اهمیت و ارزش تحقیق
۱۹	- محدودیت های تحقیق
۲۱	- تعریف واژه ها و اصطلاحات
	فصل دوم : ادبیات موضوع تحقیق
۲۳	- مقدمه
۲۴	بخش اول : - تاریخچه آموزش علوم در جهان
	بخش دوم : - یادگیری فعال
۴۰	- تعریف یادگیری فعال
۴۱	- فرض ها و اصول یادگیری فعال
۴۲	- اهمیت یادگیری فعال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	— در جستجوی دیدگاه‌های مربوط به یادگیری فعال و ارتباط آنها با روش ویلیام رومی
۴۶	۱- رویکرد اکتشافی
۵۲	۲- رویکرد پژوهش
۵۵	۳- رویکرد عرضه مطالب
۵۸	۴- رویکرد انتقادی
۶۱	۵- رویکرد شناختی
۶۵	۶- ارتباط دیدگاه‌های فوق با روش ویلیام رومی
۷۳	بخش سوم : خلاصه تحقیقات انجام شده
۸۸	فصل سوم : روش تحقیق :
۸۹	— روش مطالعه
۸۹	— جامعه و نمونه آماری
۹۰	— ابزار جمع آوری اطلاعات
۱۰۱	— روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته‌های مطالعه :
۱۰۵	۱-۴ تجزیه و تحلیل محتوای کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدائی
۱۲۳	۲-۴ تجزیه و تحلیل محتوای کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدائی
۱۴۲	۳-۴ تجزیه و تحلیل محتوای کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدائی
۱۵۷	۴-۴ تجزیه و تحلیل محتوای کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدائی
۱۷۱	۵-۴ مقایسه طولی و عرضی پایه‌ها
	فصل پنجم : نتیجه‌گیری :

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۸۹	- مقدمه
۱۹۲	- نتایج
۱۹۹	- پیشنهادات
۲۰۲	- فهرست منابع و مآخذ
۲۰۳	- منابع بزبان فارسی
۲۰۹	- منابع بزبان انگلیسی

فهریت جدا ول

شماره	عنوان	صفحه
۱-۳	اطلاعات مربوط به فصول مختلف کتاب درسی علوم تجربی دوره ابتدائی	۹۱
۲-۳	طرح ویژه جمع آوری اطلاعات دربارہ متن کتاب بهای درسی علوم تجربی پایه های دوم تا پنجم	۹۵
۳-۳	طرح ویژه جمع آوری اطلاعات دربارہ سئوالات آخر فصل کتاب بهای درسی علوم تجربی پایه های دوم تا پنجم ابتدائی	۹۸
۴-۳	طرح ویژه جمع آوری اطلاعات دربارہ تصاویر و نمودارهای کتاب بهای درسی علوم تجربی پایه های دوم تا پنجم ابتدائی	۱۰۰
۱-۴	جدول اطلاعات مربوط به فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدائی	۱۰۵
۲-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله های مربوط به متن در کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدائی	۱۰۷
۳-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله های مربوط به پرسش های تکالیف در کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدائی	۱۱۲
۴-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله های مربوط به تصاویر و نمودارها در کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدائی	۱۱۷
۵-۴	جدول اطلاعات مربوط به فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدائی	۱۲۳
۶-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله های مربوط به متن در کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدائی	۱۲۵
۷-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله های مربوط به پرسشها و تکالیف در کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدائی	۱۳۰

فهرست جدا ول

شماره	عنوان	صفحه
۸-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به تما و پرو نمودارها در کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدائی	۱۳۶
۹-۴	جدول اطلاعات مربوط به فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدائی	۱۴۲
۱۰-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به متن در کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدائی	۱۴۴
۱۱-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به پرسشها و تکالیف در کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدائی	۱۴۸
۱۲-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به تما و پرو نمودارها در کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدائی	۱۵۲
۱۳-۴	جدول اطلاعات مربوط به فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدائی	۱۵۷
۱۴-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به متن در کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدائی	۱۵۹
۱۵-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به پرسشها و تکالیف در کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدائی	۱۶۳
۱۶-۴	توزیع فراوانی هریک از مقوله‌های مربوط به تما و پرو نمودارها در کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدائی	۱۶۷
۱۷-۴	جدول مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسشها و تکالیف و تما و پرو نمودارها در کتب علوم تجربی دوره ابتدائی	۱۷۱
۱-۵	جدول ارزشیابی نهائی محتوای کتب علوم تجربی دوره ابتدائی پایه‌های دوم، سوم، چهارم و پنجم	۱۹۸

فهرست نمودارها

شماره	عنوان	صفحه
۱-۴	مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسش‌ها و تکالیف و تصاویر و نمودارهای کتب علوم تجربی دوره ابتدایی پایه‌های دوم تا پنجم	۱۷۴
۲-۴	مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسش‌ها و تکالیف و تصاویر و نمودارهای فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه دوم ابتدایی	۱۷۷
۳-۴	مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسش‌ها و تکالیف و تصاویر و نمودارهای فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه سوم ابتدایی	۱۸۰
۴-۴	مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسش‌ها و تکالیف و تصاویر و نمودارهای فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه چهارم ابتدایی	۱۸۴
۵-۴	مقایسه ضرایب درگیری با متن، پرسش‌ها و تکالیف و تصاویر و نمودارهای فصول مختلف کتاب علوم تجربی پایه پنجم ابتدایی	۱۸۷

چکیده

موضوع : ارزشیابی شیوه‌ارائه محتوای کتب علوم تجربی دوره ابتدائی
(پایه‌های دوم تا پنجم) سال تحصیلی ۷۲-۱۳۷۱ با استفاده از روش
"ویلیام رومی"

هدف این تحقیق بررسی میزان بکارگیری روش ارائه فعال در محتوای
کتب علوم تجربی دوره ابتدائی میباشد. به این منظور نحوه ارائه محتوا
(متن، پرسش و تکلیف و تصویر نمودار) در کتب درسی مورد بررسی قرار گرفتند.
در این تحقیق از روش "تحلیل محتوا" به شکل تجزیه و تحلیل کمی استفاده
شده است. این روش توسط "ویلیام رومی" برای بررسی کتب علوم پیشنهاد
گردیده است و از طریق آن میتوان میزان ارائه فعال محتوا را مورد بررسی
قرار داد.

جامعه آماری این تحقیق کتب علوم تجربی دوره ابتدائی انتخاب گردید.
اما بعلاوه اینکه در کتاب پایه اول تغییراتی در حال انجام میباشد، این کتاب
از جامعه حذف گردید. در نتیجه کتب علوم تجربی پایه‌های دوم تا پنجم جامعه
این تحقیق را تشکیل دادند.

اطلاعات مربوط بنحوه ارائه محتوای کتب علوم تجربی پایه‌های دوم تا
پنجم با استفاده از طرح پیشنهادی شده بوسیله "ویلیام رومی" جمع آوری شده
در تجزیه و تحلیل اطلاعات از ضریب درگیری با محتوا که بوسیله ویلیام رومی
پیشنهاد شده استفاده گردید. (ضریب درگیری مطلوب حدفاصل $0/4$ و $1/5$ میباشد)
علاوه بر این، از روشهای آمار توصیفی از قبیل فراوانی، درصدگیری و رسم نمودار
نمودار نیز استفاده شده است.

بررسیهای انجام شده نشان میدهد که :

۱- متن کتب علوم تجربی دوره ابتدائی از ضرایب درگیری مطلوبی برخوردار نیستند. و در اکثر موارد ضرایب حاصله نشانگر ارائه غیرفعال متن کتب میباشد.

۲- تصاویر و نمودارهای کتب علوم تجربی نیز دارای ضرایب مطلوبی نبوده و بصورت غیرفعال ارائه شده اند.

۳- پرسشها و تکالیف آخر فصل از لحاظ ارائه فعال در وضع بهتری میباشد.

با توجه به عدم استفاده از روش ارائه فعال در کتب علوم تجربی دوره ابتدائی :

الف - در ارتباط با برنامه ریزی درسی کتب پیشنهاد میشود :

۱- در نحوه ارائه متن کتب علوم تجربی دوره ابتدائی تجدیدنظر صورت گرفته و تکنیکهای ارائه فعال محتوا استفاده شود.

۲- در نحوه ارائه تصاویر و نمودارهای آئین کتب نیز تجدیدنظر صورت گرفته و بصورت فعال ارائه گردند.

ب - در ارتباط با تحقیقات آینده پیشنهاد میشود :

۱- در خصوص نحوه ارائه محتوای سایر کتب دوره ابتدائی تحقیق صورت پذیرد.

۲- در خصوص شناسایی معیارهای معتبر ارائه فعال محتوای کتب تحقیق انجام شود.

فصل اول :

طرح تحقیق

مقدمه :

آموزش و پرورش فرایندی است که انسان، از زمان آفرینش تا گزیرا ز توجه به آن بوده است، زیرا در سایه این فرایند است که انسان توانایی ادا موهیات و زندگی در اجتماع را یافته است. انسان در سایه استعداد خدا دادی خود و به کمک توانایی های یادگیری اش توانسته " بر طبیعت وحشی " خود غلبه کند و از میان این طبیعت وحشی پس از طی قرون و اعصار، انسانی را که ما او را " موجودی فرهنگی " می نامیم بوجود آید.

با مرور کلی بر تاریخ گذشته، درمی یابیم که تعلیم و تربیت به عنوان یک رکن اساسی در زندگی انسانها همواره مطرح بوده است، منتهی می — زن موقعیت و جدیت در این فرایند از نسلی به نسل دیگر و از زمانی به زمان دیگر متفاوت بوده است. به عبارت دیگر میزان درک ضرورت و پرداختن به تعلیم و تربیت تابعی است از درجات رشد و پیشرفت فرهنگی که جوامع مختلف طی کرده اند. از جانب دیگر تعلیم و تربیت برای انسان همواره بعنوان وسیله ای که از طریق آن به نیازها و ضروریات زندگی معاصر پاسخ میداده، مطرح بوده است. یعنی همواره نسل بالغ از طریق فرایند آموزش و پرورش، نسل جدید را برای زندگی آماده می کرده است. زیرا انسان با اید شرایط طبیعی و محیطی هماهنگ و سازگار گردد. و " مانند حیوانات دیگر نمی تواند چنین قدرت سازگاری را از طبیعت فرا گیرد بلکه ناگزیر از فراگیری آن از انسانهای دیگر می باشد! "

انسان موجودی اجتماعی و زندگی در اجتماع نیز مستلزم آشنایی با حقوق، مسئولیتها، قوانین و وظایف و... میباشد که این امر جز با آموزش و